

Investigating Instructors' Expectations of ESP for B.A. Students of Nursing

Yosef Rajabi*: Faculty member, Department of ELT, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Majid Farahian: Faculty member, Department of ELT, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Abstract: The present study aimed at investigating English for specific purposes (ESP) instructors' expectations and attitudes towards teaching ESP to students of nursing in medical universities. As a survey study, the participants were 57 ESP instructors teaching at medical universities of Kermanshah, Kurdistan, and Ilam. A researcher-made questionnaire was used to gather the data. The reliability coefficient of the researcher-made questionnaire equaled 0.74. The findings of the study revealed that the participating instructors expected the comprehension of reading passages to be the main goal of ESP courses at medical universities and that learning English grammar to be of the least degree of importance. Moreover, the participants' pointed to the dearth of attention to communicative skills in such courses. Additionally, the instructors argued that crowded ESP classes do not guarantee accountability in teaching. Furthermore, the instructors complained about the lack of facilities like language labs and language learning softwares in ESP courses. To conclude, paying due attention to communicative and interactive skills besides a concern for reading comprehension and vocabulary building, is of utmost priority in ESP courses. Hence, it seems incumbent upon ESP curriculum developers and course designers to evaluate ESP courses profoundly and take advantage of new theories in the realm of ESP.

Keywords: Expectations, curriculum, English for Specific Purposes (ESP), Students of Nursing, Kermanshah.

*Corresponding author: Faculty member, Department of ELT, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Email: josef.rajabi@gmail.com

مقدمه

ارزشیابی یکی از ارکان آموزش و پرورش هم در سطح کلان و هم در سطح خرد محسوب می‌شود. در حقیقت، برای اطمینان از کارایی سلسله برنامه‌های آموزشی خود، سازمان‌های مختلف از ابزار ارزشیابی بهره می‌برند. در نگاه کلان، ارزشیابی به نظام‌های آموزشی این امکان را می‌دهد تا با بهره‌گیری از مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و تکنیک‌ها، برنامه درسی خود را مورد واکاوی قرار دهند. در سطح خرد، مراکز و مؤسسات آموزشی، مدرسان، و دیگر دست اندرکاران امر آموزش می‌توانند عملکرد خود را مورد ارزیابی قرار دهند یا توسط دیگران مورد ارزشیابی قرار گیرند. البته، ارزشیابی هم می‌تواند توسط عوامل درون سازمانی و هم توسط افرادی بیرون از سازمان انجام گیرد (نونان 2008). ارزیابی کیفی فعالیت‌های مدرسان یکی از رایج‌ترین انواع ارزشیابی است که معمولاً توسط متولیان مؤسسات آموزشی یا پژوهشگران بیرون-سازمانی صورت می‌گیرد.

فلسفه ارزشیابی در واقع شناخت و درک درست نقاط ضعف و قوت مجموعه یا فرد مورد ارزیابی است (رابینسون 1991؛ بازرگان 1389) و از این رو ارزشیابی اصولی می‌تواند به اصلاح نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت بیانجامد امری که در اتخاذ تصمیم‌های آموزشی و بالا بردن بهره‌وری فعالیت‌های مرتبط از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است (نظری و همکاران 1395؛ ابراهیمی و همکاران 1392).

در حوزه سلامت، جایگاه کلیدی ارزشیابی و نظارت بر فعالیت‌های پزشکان، پرستاران، اساتید پزشکی و پرستاری، و نیز دانشجویان با التفات به نقش سلامت جامعه در توسعه پایدار و نیز پیشرفت همه جانبه کشور بر کسی پوشیده نیست. لذا، ارزیابی مستمر نیروی انسانی در حوزه سلامت حین آموزش و حین خدمت می‌تواند به افزایش بهره‌وری پرسنل درمانی و به تبع آن توسعه پایدار کشور منجر گردد.

همگام با جهانی شدن زبان انگلیسی، دانشجویان رشته‌های مختلف به ویژه دانشجویان رشته‌های پزشکی و پرستاری

می‌بایست از سطح قابل قبولی از دانش پایه‌ای زبان انگلیسی و نیز مهارت‌های زبان تخصصی مرتبط با رشته خود برخوردار باشند (هو 2009؛ هوانگ 2013). در واقع، یکی از اهداف آموزشی دوره‌های پرستاری تربیت پرستارانی است که از مهارت‌های عمومی و تخصصی زبان انگلیسی که در طول تحصیل به آنها آموزش داده می‌شود در جهت بالا بردن بهره‌وری و نیز ارتباط با بیماران خارجی استفاده بهینه داشته باشند. با در نظر گرفتن نقش مهم دانش زبان تخصصی انگلیسی در آینده شغلی دانشجویان پرستاری به ویژه نقش آن در مطالعه منابع به روز رشته پرستاری که عمدتاً به زبان انگلیسی تدوین می‌شوند و همچنین لزوم انجام فعالیت‌های پژوهشی نظیر چاپ مقالات در مجلات تخصصی انگلیسی، بدیهی است که زبان تخصصی به عنوان یکی از دروس اصلی در برنامه درسی رشته پرستاری باید در کانون توجه برنامه ریزان و مؤلفان این رشته قرار گیرد و اثر بخشی آن همواره بررسی شود.

از آنجایی که در طراحی و تدوین برنامه درسی و نیز تألیف منابع درسی زبان تخصصی پرستاری از نظریات جدید و نتایج پژوهش‌ها در حوزه انگلیسی با اهداف ویژه (ESP) استفاده لازم نمی‌شود، انتظار نمی‌رود تا دانشجویان این رشته به سطوح بالایی از مهارت در این حیطه دست یابند. از طرف دیگر، بهره‌گیری از تجارب و فعالیت‌های آموزشی اساتید زبان تخصصی پرستاری می‌تواند به کیفیت بخشی و همگام سازی برنامه درسی زبان تخصصی پرستاری با نظریات جدید انگلیسی با اهداف ویژه بیانجامد. به نقل از اکبری (1397)، بررسی وضعیت آموزشی مؤسسات آموزشی و نیازهای آموزش عالی کشور نشان می‌دهد که آموزش عالی کنونی، نیازها و مهارت‌های آموزشی و شغلی رایج و ضروری فراگیران را منعکس نمی‌کند و برنامه ریزی درسی باید با تأکید بر مهارت‌های تخصصی، عملی در ارتباط با موقعیت آتی فراگیران از نو سازماندهی شود.

به عنوان رویکردی آموزشی که نیازهای فراگیران را در اولویت قرار می‌دهد، انگلیسی با اهداف ویژه یک چهارچوب کاربردی و روش تدریس جامع را برای تدریس زبان

واگذار شد. علی رغم حجم بالای تدوین کتب ESP در سمت، تقریباً عزمی برای بهینه سازی و اصلاح کیفیت آموزشی صورت نگرفته است (حاجی رستملو 1388). در واقع، با توجه به کیفیت محتوایی نامطلوب منابع ESP تدوین شده توسط سمت، می توان چنین استنباط کرد که از میان چهار مرحله اصلی در طراحی برنامه درسی ESP که در بالا به آنها اشاره شد تنها مرحله انتخاب و تألیف منابع لحاظ شده و به دیگر مراحل توجهی نمی شود.

از طرف دیگر، در سرفصل و برنامه درسی زبان تخصصی پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته مصوب پنجاه و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در ایران با ارزش 2 واحد درسی و مدت زمان 34 ساعت نظری، هدف این درس آشنایی دانشجو با متون منابع علمی و واژه های رایج در رشته پرستاری و کسب توانایی درک مفاهیم به منظور بهره گیری از کتب و مجلات علمی پژوهشی پرستاری و ارتقای سطح دانش حرفه ای عنوان شده است. در شرح درس، افزون بر موارد بالا، به شناسایی انواع بندها و تنظیم آنها به منظور درک مفهوم اصلی مطرح شده در هر بند و همچنین ترجمه متون پرستاری به فارسی به همراه آموزش نحوه استفاده صحیح از فرهنگ لغت به عنوان مهارت های اصلی اشاره شده است. یکی از مهمترین اصول در انگلیسی با اهداف ویژه توجه به نیازهای فراگیران است که دیگر فعالیت ها را تحت الشعاع قرار می دهد. در برنامه درسی کنونی، به مفهوم نیاز سنجی اشاره هم نشده است. نکته مهم دیگری که در سرفصل به آن اشاره نشده و به همین دلیل باعث تفسیرهای سلیقه ای شده، موضوع مدرس درس زبان تخصصی است؛ زبان تخصصی باید توسط مدرس زبان انگلیسی تدریس شود یا مدرس رشته تخصصی یا هر دو؟ بر اساس سرفصل، دانشجویان می توانند زبان عمومی را به عنوان پیش نیاز درس زبان تخصصی پرستاری همزمان با زبان تخصصی انتخاب نمایند. خاطر نشان می شود که مهارت های نظیر شناسایی انواع بندها و تنظیم آنها،

تخصصی ارائه می دهد (ژانگ 2007، دادلی-ایوانز و سینت.جان 1998). از اساس، انگلیسی با اهداف ویژه به معنای آموزش زبان با استفاده از محتوا یا موضوع تخصصی مرتبط با یک رشته به خصوص مانند مهندسی، مدیریت، و یا پرستاری است (هاچینسن و واترز 2002؛ دادلی-ایوانز و سینت.جان 1998). در تعریف انگلیسی با اهداف ویژه، استریونز (1988) دو دسته ویژگی را برای آن بر می شمرد: ویژگی های مطلق و ویژگی های متغیر. در بعد ویژگی های مطلق، انگلیسی با اهداف ویژه با نیازهای فراگیران ارتباط مستقیم دارد، محتوای آن مرتبط با رشته ها، مشاغل و فعالیت های مترتب بر آنهاست، زبان چهارچوب مورد نیاز را برای انجام فعالیتها و تمرینها فراهم می کند و با انگلیسی عمومی متفاوت است. در ویژگی های متغیر انگلیسی با اهداف ویژه نخست کلاس درس ممکن است تنها بر آموزش یک مهارت خاص متمرکز شود و دوم اینکه دوره ممکن است بدون روش تدریس از قبل تعیین شده ای، تدریس گردد (هاچینسن و واترز 2002؛ استریونز 1988). این نوع از آموزش بر تبادل اطلاعات یا همان محتوای تخصصی متمرکز است (هاردینگ 2007؛ موهان 1986). در انگلیسی با اهداف ویژه دو نوع از محتوا آموزش داده می شود، محتوای واقعی و محتوای شغلی (دادلی-ایوانز و سینت.جان 1998). به عنوان نمونه، در درسی با موضوع آماده کردن و انجام تزریق با هدف آموزش مراحل موجود در فرآیند تزریق به زبان انگلیسی، عمل تزریق محتوای شغلی و ساختار زبانی مرتبط با ترتیب مراحل محتوای واقعی را تشکیل می دهند.

طراحی برنامه درسی در انگلیسی با اهداف ویژه چندین مرحله کلیدی را در بر می گیرد که شامل تجزیه و تحلیل نیازها، انتخاب و تدوین منابع درسی، آموزش و یادگیری (روش تدریس)، و در نهایت ارزشیابی است (هاچینسن و واترز 2002؛ دادلی-ایوانز و سینت.جان 1998). با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال 1363 امر تدوین منابع درسی انگلیسی با اهداف ویژه به سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

آموزش نحوه استفاده صحیح از فرهنگ لغت در زمره مهارت‌هایی می‌باشند که می‌بایست در درس زبان عمومی به آنها پرداخته شود. از طرف دیگر، منابع درسی زبان تخصصی رشته پرستاری به مانند منابع زبان تخصصی رشته‌های دیگر شامل چندین درس/ فصل است که در هر درس/ فصل متن‌های تخصصی تقریباً طولانی و خسته کننده‌ای گنجانده شده است. تمرین‌ها معمولاً تنوع زیادی ندارند، واقعی (authentic) نبوده و بیشتر از نوع درک مطلب و ترجمه می‌باشند.

نگاهی گذرا به نظریه‌های جدید در حوزه انگلیسی با اهداف ویژه و نتایج حاصل از به کارگیری آنها در نظام‌های آموزشی دیگر کشورهای غربی و آسیایی نظیر ژاپن، امارات، و ترکیه حاکی از این است که در این نوع نظام‌ها هدف از آموزش زبان تخصصی آشنایی و تسلط دانشجویان بر محتوای تخصصی زبان انگلیسی با تکیه بر مهارت‌های نوشتاری، خوانداری، و گفتاری است. افزون بر این، محتوای دروس زبان تخصصی می‌بایست واقعی باشد یعنی از منابعی استخراج شده باشند که دانشجویان در آینده با آنها سر و کار داشته باشند (جانز و پریس-ماچدو 2001)، تفکر انتقادی را ترویج داده (سلانی 2008)، و محتوا-محور باشند تا صرفاً زبان-محور (رابینسون 1991). علاوه بر این، روش تدریس مورد استفاده در دوره‌های تخصصی زبان انگلیسی با روش تدریس زبان عمومی تا حد زیادی متفاوت است چرا که در مورد اول تمرکز بر آموزش محتوای تخصصی با استفاده از ابزار زبان استوار است در حالیکه در مورد دوم آموزش مهارت‌های پایه‌ای زبان حائز اهمیت است.

شایسته پروری چه در سطوح پایین آموزش (مدرسه) و چه در سطوح بالاتر (آموزش عالی) به یکی از ضروریات آموزشی تبدیل شده است. در شرایط حاضر و به ویژه نظر به جایگاه خطیر پزشکان و پرستاران در حوزه سلامت جامعه، اهمیت شایسته پروری در این حیطه دو چندان می‌نماید. لذا، متولیان برنامه ریزی آموزشی پرستاری می‌بایست در تدوین برنامه درسی و سرفصل درس زبان

تخصصی پرستاری تجدید نظر کلی داشته و متناسب با نیازهای زبانی کنونی (مرتبط با محیط یادگیری) و نیازهای زبانی آینده (مرتبط با محیط کار آتی) دانشجویان پرستاری، انتظارات دانشجویان و اساتید را در امر تألیف مطالب و منابع درسی لحاظ نمایند.

با توجه به محتوا، روش تدریس، شیوه ارزشیابی، و نیز مهارت‌های اصلی که نظریه‌های جدید انگلیسی با اهداف ویژه بر آنها تأکید دارند، سرفصل و برنامه درسی کنونی زبان تخصصی رشته پرستاری در ظاهر نمی‌تواند دانشجویان رشته پرستاری را برای ایفای نقش در محیط‌های مرتبط با سلامت به شیوه مناسب آماده کند. مسئله جهانی شدن در اینجا از اهمیت بسزایی برخوردار است. از آنجایی که انسان در مسیر حرکت به سمت دهکده جهانی که در آن محدودیت‌های زمانی و مکانی بواسطه پیشرفت‌های فناوری روز به روز کم رنگ‌تر می‌شوند، قرار گرفته است اهداف و مهارت‌های مشخص شده در سرفصل مرتبط با آموزش زبان تخصصی رشته پرستاری در ایران در عمل نمی‌تواند به تربیت دانشجویانی با دانش زبان تخصصی چشمگیر و پویا منجر گردد. بنا براین، پژوهش حاضر در پی آن است تا با بررسی انتظارات اساتید از آموزش درس زبان تخصصی پرستاری به این پرسش پاسخ دهد که آیا سرفصل و برنامه درسی کنونی از دیدگاه اساتید کارآمد است؟. با این رویکرد دو پرسش سؤال مطرح شد:

1. انتظارات اساتید رشته پرستاری از آموزش زبان تخصصی انگلیسی پرستاری چیست؟
2. نظر اساتید زبان تخصصی در خصوص دوره‌های زبان تخصصی چیست؟
3. آیا بین جنسیت، مرتبه علمی و سابقه کار با نظر اساتید در خصوص دوره‌های زبان تخصصی تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش کار

روش پژوهش پیمایشی بود. جامعه آماری را 57 نفر از اساتیدی که درس زبان انگلیسی تخصصی را تدریس

نفری که در این پژوهش شرکت کرده‌اند، 16 نفر معادل 28/1 درصد از کل نمونه زن و 41 نفر معادل 71/9 درصد مرد بودند. مرتبه علمی پاسخگویان نشان داد از 57 نفر تعداد 9 نفر معادل 15/8 درصد با مرتبه علمی مربی، تعداد 33 نفر معادل 57/9 درصد با مرتبه استادیار، تعداد 2 نفر معادل 3/5 درصد با مرتبه دانشیاری و تعداد 13 نفر معادل 33/8 درصد به صورت حق التدریس بودند. از نظر سابقه تدریس تعداد 5 نفر معادل 8/8 درصد زیر 5 سال سابقه تدریس، تعداد 10 نفر معادل 17/5 درصد بین 5 الی 10 سال، تعداد 23 نفر معادل 40/4 درصد بین 11 الی 15 سال، تعداد 14 نفر معادل 24/6 درصد بین 16 الی 20 سال و تعداد 5 نفر معادل 8/8 درصد بالای بیست سال سابقه تدریس داشتند.

در پاسخ به سؤال اول پژوهش سؤال از آزمون فریدمن استفاده شد. نتایج این آزمون به ترتیب رتبه در جدول 1 نشان داده شده است.

جدول 1. رتبه انتظارات اساتید رشته پرستاری

Table 1. Expectation rank of nursing professors

ردیف	گویه	رتبه میانگین	کای اسکور	سطح معناداری
1	دانشجو بتواند متون تخصصی رشته پرستاری را درک کند.	8/60	327/011	0/000
2	دانشجو بتواند معنای لغات و اصطلاحات تخصصی را بفهمد.	7/84		
3	دانشجو بتواند متون تخصصی پرستاری را به راحتی ترجمه کند.	5/80		
4	دانشجو بتواند به بحث‌هایی در خصوص پرستاری گوش دهد و آن‌ها را بفهمد.	5/77		
5	دانشجو بتواند با بیماران خارجی ارتباط برقرار کند.	5/23		
6	دانشجو بتواند در خصوص مطالب تخصصی پرستاری به انگلیسی صحبت کند.	4/42		
7	دانشجو بتواند متون تخصصی مانند مقاله بنویسد.	2/98		
8	دانشجو بتواند در آزمون ورودی مقاطع بالاتر موفقیت خوبی کسب کند.	2/57		
9	دانشجو بتواند دستور زبان انگلیسی را یاد بگیرد.	1/79		

در خصوص گزینه نخست، 100 در صد شرکت کنندگان موافق بودند که در دوره درسی مهارت‌های ارتباطی لحاظ نشده‌اند. در رابطه با این گویه که دوره درسی فقط بر مهارت خواندن و فراگیری لغات تمرکز دارد، نیز تعداد زیادی از اساتید (95/5) درصد موافق بودند. در حدود 40/4 از اساتید معتقد بودند که محتوای کتاب‌ها (انتشارات سمت) قدیمی است. تنها 29/8 درصد موافق

کرده بودند یا در حال تدریس آن بودند، تشکیل می‌داد. این اساتید در دانشگاه‌های علوم پزشکی سه استان کرمانشاه، ایلام و کردستان به تدریس اشتغال داشتند. زمان اجرای مطالعه نیمسال اول سال تحصیلی 1398 بود. از یک پرسشنامه محقق ساخته جهت ابزار پژوهش استفاده شد که شامل 16 سؤال بود. برای تعیین روایی صوری پرسشنامه به سه نفر از اساتید صاحب نظر در رشته آموزش زبان انگلیسی داده شد. پس از اعمال نظرات آنها پرسشنامه به پنج نفر از اساتید زبان تخصصی داده شد و بعد از اظهار نظر این افراد مجدداً تغییرات لازم در سؤالات داده شد. ضریب آلفای کرونباخ 0/74 نشان دهنده پایایی مناسب این ابزار بود.

یافته‌ها

بررسی‌های اولیه در خصوص ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخگویان به پرسشنامه بر حسب جنسیت، مرتبه علمی و سابقه تدریس نشان از آن دارد که از 57

همانطور که در جدول 1 ملاحظه می‌شود بالاترین رتبه سؤالات انتظارات اساتید مربوط به این سؤال "دانشجو بتواند متون تخصصی رشته پرستاری را درک کند" و کمترین رتبه مربوط به سؤال "دانشجو بتواند دستور زبان انگلیسی را یاد بگیرد" تعلق داشت. نتایج مربوط به سؤال دوم پژوهش در جدول 2 آمده است.

بودند که محتوای کتاب‌ها از واقعیت‌های عملی دورند. کتاب‌ها کسل کننده است. 57/9 درصد از اساتید نیز اعلام داشتند که محتوای

جدول 2. نظر اساتید زبان تخصصی در خصوص دوره‌های زبان تخصصی
Table 2. ESP teachers' opinion regarding ESP courses

ردیف	سؤال	کاملاً مخالفم		مخالفم		نظری ندارم		موافقم		کاملاً موافقم	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
1	در دوره درسی مهارت‌های ارتباطی اصلاً لحاظ نشده‌اند.	-	-	-	-	-	-	38/6	22	35	61/4
2	دوره درسی فقط بر مهارت خواندن و فراگیری لغات تمرکز دارد.	-	-	3/5	2	-	-	26/3	15	40	70/2
3	محتوای کتاب‌ها (انتشارات سمت) قدیمی است.	-	-	31/6	18	28/1	16	31/6	18	5	8/8
4	محتوای کتاب‌ها از واقعیت‌های عملی دورند.	-	-	14	8	56/1	32	22/8	13	4	7
5	محتوای کتاب‌ها کسل کننده است.	-	-	14	8	28/1	16	47/4	27	6	10/5
6	دوره درسی بر تمامی مهارت‌ها تمرکز ندارد.	22/8	13	-	-	5/3	3	28/1	16	25	43/9
7	کلاس‌ها شلوغند.	-	-	19/3	11	19/3	11	54/4	31	4	7
8	روش تدریس اساتید زبان تخصصی در حد قابل قبول است.	45/6	26	40/4	23	14	8	-	-	-	-
9	2 واحد زبان تخصصی کم است.	-	-	-	-	-	-	68/4	39	18	31/6
10	درس آموزش زبان تخصصی به همین صورت قابل قبول است.	38/6	22	54/4	31	-	-	3/5	2	2	3/5
11	از نرم افزارهای آموزش زبان در حد مطلوب استفاده می‌شود.	19/3	11	78/9	45	1/8	1	-	-	-	-
12	از آزمایشگاه زبان در حد مطلوب استفاده می‌شود.	47/4	27	42/1	24	10/5	6	-	-	-	-
13	دوره زبان تخصصی ارائه سخنرانی تخصصی به انگلیسی را آموزش می‌دهد.	57/9	33	36/8	21	5/3	3	-	-	-	-
14	دوره زبان تخصصی مکاتبات تخصصی به انگلیسی را آموزش می‌دهد.	59/6	34	36/8	21	-	-	3/5	2	-	-
15	دوره زبان تخصصی استفاده از فرهنگ لغت را آموزش می‌دهد.	54/4	31	42/1	24	-	-	3/5	2	-	-
16	سرفصل درس بر اساس آخرین نظریات ESP بنا نهاده شده است.	47/4	27	45/6	26	7	4	-	-	-	-

نظر منفی داشتند. 100 درصد اساتید گزارش کردند که 2 واحد زبان تخصصی کافی نیست. 93 درصد از اساتید، دوره‌های زبان تخصصی را به شکل کنونی قابل قبول نمی‌دانستند. در پاسخ به این سؤال که از نرم افزارهای زبان در حد مطلوب استفاده می‌شود، 98/2 درصد نظر

در خصوص سؤال نخست، 72 درصد اعلام داشتند که دوره درسی بر تمامی مهارت‌ها تمرکز ندارد. در خصوص شلوغی کلاس‌ها 64/4 درصد نظر موافق داشتند. در خصوص این که روش تدریس اساتید زبان تخصصی در حد قابل قبول است یا خیر 86 درصد از شرکت کنندگان

داده می شود. در پاسخ به سؤال شانزدهم نیز 93 درصد مخالف بودند که این دوره‌ها بر اساس آخرین نظرات ESP است.

در پاسخ به سؤال سوم پژوهش، "آیا بین جنسیت، مرتبه علمی و سابقه تدریس با نظر اساتید در خصوص دوره های زبان تخصصی تفاوت معناداری وجود دارد؟" از آزمون یومن - ویتنی استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول 3 نشان داده شده است.

مخالف داشتند و در همین راستا حدود 89 درصد معتقد بودند که از آزمایشگاه زبان در حد مطلوب استفاده نمی شود. در خصوص گویه ردیف سیزدهم حدود 94 درصد نظر مخالف داشتند. در پاسخ به این که دوره زبان تخصصی مکاتبات تخصصی به انگلیسی را آموزش می دهد، حدود 94 درصد اساتید زبان تخصصی نظر منفی ارائه دادند. حدود 96 درصد اساتید مخالف بودند که در دوره‌های زبان تخصصی استفاده از فرهنگ لغت آموزش

جدول 3. آزمون یومن - ویتنی برای مقایسه نظر اساتید در خصوص دوره های زبان تخصصی بر حسب جنسیت

Table 3 Mann-Whitney U test to compare professors' opinions about ESP courses by gender

متغیر	جنسیت	تعداد	رتبه میانگین ها	یومن - ویتنی	نمره z	سطح معناداری
نظر اساتید در خصوص دوره‌های زبان تخصصی	زن	16	21/84	213/500	20/085	0/037
	مرد	41	31/79			

خصوص دوره‌های زبان تخصصی تفاوت معناداری وجود دارد؟ با توجه به توزیع داده‌ها که غیرنرمال بود از آزمون کروسکال -والیس استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول 4 نشان داده شده است.

همانگونه که در جدول 3 ملاحظه می‌شود، نتایج آزمون یومن - ویتنی نشان می دهد که بین نظر اساتید در خصوص دوره‌های زبان تخصصی بر حسب جنسیت تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به رتبه میانگین‌ها نظر اساتید زن (21/84) کمتر از رتبه میانگین مردان (31/79) است. جهت پاسخ به قسمت دوم سؤال یعنی آیا بین مرتبه علمی و سابقه تدریس با نظر اساتید در

جدول 4. آزمون کروسکال -والیس برای مقایسه نظر اساتید با مرتبه علمی و سابقه تدریس

Table 4. Kruskal-Wallis test to compare professors' opinions with academic rank and teaching background

متغیر	مرتبه علمی / سابقه تدریس	تعداد	میانگین رتبه‌ها	کای اسکوئر	سطح معناداری
نظر اساتید در خصوص دوره‌های زبان تخصصی	مربی	9	23/17	9/883	0/020
	استادیار	33	34/48		
	دانشیار	2	29/5		
	حق التدریس	13	19/04		
	زیر 5 سال	5	24/5	2/201	0/699
	5 الی 10 سال	10	30/85		
	11 الی 15 سال	23	27/5		
	16 الی 20 سال	14	28/61		
	بالای بیست سال	5	37/8		

دوره‌های زبان تخصصی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین نظر اساتید در خصوص دوره‌های زبان

نتایج آزمون کروسکال -والیس در جدول 4 نشان می‌دهد که بین مرتبه علمی اساتید با نظر اساتید در خصوص

ضمن یافته‌ها مؤید این مطلب است که در آموزش زبان باید از امکانات سخت افزاری و نرم افزاری به صورت بهینه استفاده شود.

در مجموع یافته‌ها حاکی از آن است که سرفصل دوره آموزش زبان تخصصی برآوردکننده نیازهای دانشجویان پرستاری نیست. این در حالی است که پژوهشگران بازنگری و اصلاح برنامه درسی را ضروری می‌دانند و تأکید دارند که سرفصل‌ها باید روزآمد باشند و همگام با تحولات روزآمد شوند. بر این اساس، دوره‌های آموزش زبان انگلیسی نیز نیاز به بازنگری سرفصل و همگام‌سازی آن با گسترش فن‌آوری اطلاعات دارند (رحیمی و نبی لو 1388).

این مطالعه مانند دیگر مطالعات با محدودیت‌هایی روبرو بود. محدودیت اصلی این مطالعه این بود که تعداد حجم نمونه به اندازه کافی نبود. در ضمن شرکت کنندگان فقط از سه استان غربی کشور انتخاب شده بودند. مطالعات آتی می‌توانند تعداد بالایی از اساتید را از دانشگاه‌های متفاوت کشور انتخاب کنند. محدودیت دیگر مربوط به ابزار مورد استفاده در این مطالعه است که با توجه به مشغله کاری اساتید، امکان برگزاری جلسات مصاحبه با ایشان میسر نشده و در جمع‌آوری داده‌ها به پرسشنامه اکتفا شد. گذشته از محدودیت‌ها، این مطالعه می‌تواند به برنامه ریزان درسی کمک کند تا آگاهی بیشتری نسبت به دیدگاه اساتید و انتظارات آنها پیدا کنند. به علاوه نتایج می‌تواند کاستی‌های برنامه درسی را در اختیار اساتید انگلیسی برای اهداف ویژه بگذارد تا آنها با ژرف نگری بیشتر بتوانند تا حد ممکن کاستی‌ها را برطرف کنند.

References

- Abnedin F 2015, *Exploration of ESP teacher knowledge and practices at tertiary and applied colleges in Kuwait: Implications for pre- and in-service ESP teacher training*. (Unpublished Doctoral Dissertation, University of Exeter).
- Akbari Z 2018, The need to develop and incorporate the soft skills (general) courses into the

تخصصی با سابقه تدریس اساتید تفاوت معناداری به دست نیامد.

بحث و نتیجه‌گیری

همانگونه که در مقدمه بیان شد به عنوان یکی از چهار مرحله عمده در طراحی و اجرای دوره‌های ESP، ارزشیابی میزان اثربخشی عناصر مختلف در برنامه درسی از جمله تنوع موضوعات و فعالیت‌ها، کیفیت متون و تمرین، و عملکرد اساتید و دانشجویان از اهمیت بسزایی برخوردار است. جدا از نیازسنجی و تدوین محتوای درسی در برنامه درسی ESP، این اساتید و معلمان زبان تخصصی هستند که در اجرای مراحل آموزش (روش تدریس) و ارزشیابی عهده‌دار مسئولیت خطیری می‌باشند. لذا، گردآوری و واکاوی نظرات و انتظارات آنان حین آموزش و تدریس دروس زبان تخصصی رشته‌های مختلف همچون پزشکی و پرستاری می‌تواند منشاء بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها در خصوص میزان اثربخشی یا عدم کارایی دوره‌های ESP قرار گیرد.

با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه و روش تحلیل محتوا، پژوهش حاضر انتظارات و نظرات اساتید زبان تخصصی رشته پرستاری را در خصوص آموزش این دوره‌ها مورد بررسی قرار داد. یافته‌های پژوهش نشان داد که بیشتر اساتید شرکت‌کننده در مطالعه انتظار دارند تا دانشجویان رشته پرستاری بتوانند با تشخیص معنای واژگان و اصطلاحات تخصصی طیف گسترده‌ای از متون تخصصی رشته خود را در قالب موضوعات متنوع درک کنند. این یافته با نتایج مطالعات حاجی رستملو (1388) و عابدین (1394) همسوست. نتایج حاصل از این مطالعات بیانگر این موضوع است که مدرسان دروس ESP آشنایی و تسلط دانشجویان بر کلمات و اصطلاحات تخصصی و نیز توانایی آنان در خواندن و درک متون تخصصی را جزو مهارت‌های پایه به حساب می‌آورند. همچنین قریب به اتفاق اساتید معتقد بودند که می‌بایست به مهارت‌های ارتباطی زبان دوم توجه ویژه‌ای معطوف گردد در حالی که طبق گزارش آنها به این مهارت‌ها توجهی نمی‌شود. در

- Huang Y 2013, Students' and an ESP teacher's views on industry-academia cooperation: Co-teaching a business English course. *The Asian ESP Journal*. Vol. 9, No. 1, Pp. 54_83.
- Hutchinson T, Waters A 2002, *English for Specific Purposes*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Johns AM, Price-Machado D 2001, English for specific purposes: Tailoring courses to student needs—and to the outside world. In Celce-Murcia (Ed.), *Teaching English as a second or foreign language* (3rd ed.) (Pp. 43_54). Boston, Heinle & Heinle.
- Mohan BA 1986, *Language and content*. MA, Addison-Wesley.
- Nazari F, Ghorbani A, Karimi F, et al 2015, Identifying effective factors on quality of Nursing curriculum and their competence. *Research in Medical Education*. Vol. 7, No. 1, Pp. 45_53. [In Persian].
- Nunan D 1998, *Syllabus Design*. Oxford, Oxford University Press.
- Rahimi M, Nabilou Z 2009, Globalization and EFL curriculum reform in IRAN: Challenges and opportunities. *Journal of Technology of Education*. Vol. 3, No. 2, Pp. 115_124. [In Persian].
- Robinson P C 1991, *ESP today: A practitioner's guide*. Oxford, Oxford University Press.
- Stevens P 1988, ESP after twenty years: A reappraisal. *ESP: State of the Art*. Vol. 13, Pp. 17_29.
- Zhang Z 2007, Toward an integrated approach to teaching Business English: A Chinese experience. *English for Specific Purposes*. Vol. 26, No. 2, Pp. 399_410.
- educational curriculum of medical sciences' students. *Journal of Medical Education Development*. Vol. 13, No. 2, Pp.113_138. [In Persian].
- Bahram Beigi M 2012, Optimizing curriculum development in French language teaching: A critical review of the current curriculum. *Quarterly University Textbooks, Research and Writing*. Vol. 16, No. 26, Pp. 44_58. [In Persian].
- Bazargan A 2010, *Educational evaluation: Concepts, models and operational processes*. Tehran: SAMT. [In Persian].
- Celani MA 2008, When myth and reality meet: Reflections on ESP in Brazil. *English for Specific Purposes*. Vol. 27, No. 2, Pp. 412_423.
- Dudley-Evans T, St. John MJ 1998, *Developments in English for specific purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Ebrahimi H, Hosseinzadeh R, Zaghari Tefreshi M, et al 2013, Clinical competency and psychological empowerment of nurses and their correlation with demographic characteristics. *JHPM*. Vol. 2, No.4, Pp. 30_38. [In Persian].
- Haji Rostamloo GH 2009, An overview of the development of ESP enterprising. *Journal of Humanities College*. Vol. 14, No. 5, Pp. 63_74.
- Harding K 2007, *English for Specific Purposes*. Oxford, Oxford University Press.
- Hu RJ 2009, ESP course design and need analysis—a case study in Cheng Shiu University. *Cheng Shiu Journal of General Education*. Vol. 6, Pp. 233_252.

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال یازدهم، شماره 4، زمستان 99

بررسی انتظارات اساتید از آموزش درس زبان تخصصی پرستاری در مقطع کارشناسی

یوسف رجبی*: عضو هیأت علمی، گروه آموزش زبان انگلیسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

مجید فرهیان: عضو هیأت علمی، گروه آموزش زبان انگلیسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

چکیده: هدف پژوهش حاضر بررسی انتظارات اساتید از آموزش درس زبان تخصصی و کاوش در نظر آنها در خصوص این دوره درسی بود. روش پژوهش حاضر پیمایشی و جامعه آماری این مطالعه شامل 57 نفر از اساتیدی بود که در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کردستان و ایلام زبان تخصصی را تدریس می‌کردند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. مقدار پایایی پرسشنامه محقق ساخته 0/74 بود. یافته‌ها نشان داد که اساتید انتظار داشتند درک متون تخصصی مهم‌ترین هدف دوره زبان تخصصی باشد و فراگیری دستور زبان مورد توجه کمتری قرار گیرد. همچنین نظرات اساتید که از طریق پرسشنامه گردآوری گردید حاکی از آن بود که در دوره های فعلی توجهی به مهارت‌های ارتباطی نمی‌شود. افزون بر این، اساتید معتقد بودند که کلاس های این دوره درسی شلوغ بوده و وضعیت آموزش به شکل فعلی قابل قبول نیست. در ضمن با توجه به گزارش شرکت کنندگان، از نرم افزارهاو آزمایشگاه‌های زبان بهره گرفته نمی‌شود. نتایج پژوهش حاکی از اهمیت بالای توجه به مهارت‌های ارتباطی علاوه بر درک مطلب و فراگیری معنای لغات و اصطلاحات برای دانشجویان پرستاری می باشد. با این رویکرد، ضروری است که دوره‌های درسی زبان تخصصی مورد بازنگری جدی قرار گرفته و مبانی نظری روزآمد مورد توجه قرار گیرند.

واژگان کلیدی: انتظارات، دوره درسی، زبان تخصصی، دانشجویان پرستاری، کرمانشاه.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیأت علمی، گروه آموزش زبان انگلیسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

Email: josef.rajabi@gmail.com